

SKOLPORTENS NUMRERADE ARTIKELSERIE FÖR UTVECKLINGSARBETE I SKOLAN

BYGG- OCH KONSTRUKTIONSPROJEKT

FÖR BARN 1-3 ÅR

FÖRFATTARE: ANNIKA JOHANSSON KRISTINA LAESTANDER ROOS

ARTIKEL NUMMER 9/2008

Denna artikel har i november 2008 accepterats för publicering i Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan av Nacka kommuns och Skolportens gemensamma läsgrupp med Björn Söderqvist, fil. dr. samt rektor, Nacka kommun som gruppens ordförande.

Redaktör: Therése Mabon, Skolporten AB.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutvecklings- eller undervisningssyfte i skolan och förskolan under förutsättning att författaren namn, artikelns titel och Källa: Skolportens artikelserie anges. I övrigt gäller Copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel finns som pdf här:
<http://www.skolporten.com/art.aspx?id=31ihG>

Aktuell metodbok med författaranvisningar: http://www.skolporten.com/pdf/Skpns_artikelserie_metodbok.pdf

Vill du också skriva en utvecklingsartikel?
Maila till info@skolporten.com

ABSTRACT

Vårt syfte med projektet Bygg och konstruktion för 1-3 åringar var att ge barnen inflytande i sin egen vardag och utmaningar som kunde öka deras lärande.

Vi ville ge barnen tid för egna reflektioner och vi önskade att föräldrarna skulle känna sig delaktiga i projektet. Resultatet blev att barnen, med sin nyfikenhet och kreativitet, har lärt mycket om problemlösningar, experimenterande och att kunna samarbeta med varandra. Föräldrarna har varit engagerade och vi pedagoger har, med vårt medforskande arbetssätt, dagligen förundrats över den kompetens som små barn har. Dokumentationen med bilder blev ett bra verktyg att reflektera över tillsammans med barnen.

Annika Johansson är förskollärare och har arbetat med barn 1-3 år sedan 1991 på Bågens förskola. Hon har under några år arbetat med längre projekt med små barn. Det har lärt Annika att vara flexibel, lyhörd och att barnen utmanar henne som pedagog att tänka i nya banor. Annika är även observatör i Våga Visa.

E-post: annikajohansson55@hotmail.com

Kristina Laestander Roos är förskolechef på Bågens förskola. Hon har arbetat med Annika i artikelskrivandet.

E-post: kristina.roos@unike.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning, syften och frågeställningar	sid 7
1 Bakgrund	sid 7
1.1 Syften.....	sid 7
1.2 Inledning av projektet.....	sid 7
1.3 Rummet.....	sid 7
1.4 Frågeställningar.....	sid 7
2 Metod och tillvägagångssätt	sid 8
2.1 Introduktion	sid 8
2.2 Metod	sid 8
2.3 Dokumentation	sid 8
3 Huvuddel.....	sid 9
3.1 Beskrivning i relation till syften och frågor.....	sid 9
4 Resultat.....	sid 10
5 Diskussion	sid 10
6 Bilagor	sid 11
6.1 Artikel ur pedagogiska magasinet.....	sid 11
6.2 Föräldrars kommentarer till projektet.....	sid 12
6.3 Bilder från projektet.....	sid 13-14
7 Referenslista.....	sid 15

INLEDNING, SYFTEN OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

1. BAKGRUND

Vi var under förra läsåret ett arbetslag med två förskollärare och en barnskötare som arbetade med barn 1-3 år. Vi hade de senaste åren arbetat med olika projekt bland annat ett med musik där alla barn varit medverkande utifrån sina egna förutsättningar och behov. Vi ville gärna fortsätta med något annat projekt och under hösten observerade vi vad barnen kunde vara mest intresserade av. Vi upptäckte då att barnen framför allt byggde ofta och varierat med olika klossar och tillhörande lekmateriel. Detta blev upptakten till vårt nya projekt; Bygg- och konstruktion.

Under senare delen av hösten – 07 gjorde vi en projektplan där vi beskrev syfte, tidsplan, metodval, arbetsfördelning, dokumentation och utvärdering av projektet.

1.1 Syften

Det vi ville uppnå med projektet var:

- öka barnens inflytande genom egna aktiva val
- ge barnen utmaningar som stimulans för det egna lärandet
- öka barnens samarbete, hänsynstagande och respekt för varandra
- ge barnen hjälp med olika problemlösningar och att reflektera över sitt eget lärande
- ge föräldrar möjlighet att vara delaktiga i barnen projekt

1.2 Inledning av projektet

Vi bestämde i arbetslaget inledningsvis att det skulle finnas en mångfald av byggmaterial som hörde till projektet. Vi ville ge barnen valmöjligheter, att de skulle få möjlighet att prova och experimentera med olika byggtekniker och skapa med olika material och former.

Vi läste boken ”Bygg och konstruktion i förskolan” (Mylesand, 2007) och samlade ett urval ramsor, sånger och barnlitteratur som skulle knyta an till projektet.

Varje vecka skulle vi utvärdera hur projektet framskred och vi skulle fortlöpande observera barnen i deras lek och skapande.

Genom hela projektet skulle vi pedagoger ofta ge barnen frågan ”hur ska du göra för att...”?

Vi skapade ett rum för detta projekt, bygg- och konstruktionsrummet, där vi såg till att ha allt i ordning

beträffande digitalkamera, dator, skrivare, laminator etc. för att kunna göra dagliga och varierade dokumentationer av projektet.

Projektet skulle fortgå mellan januari- april 2007 och som avslutning ett drop-in för föräldrar och syskon där vi skulle visa en utställning på vad barnen gjort. Föräldrarna skulle också få möjlighet att bygga och konstruera tillsammans med sina barn.

I inledningen av projektet informerade vi föräldrarna om projektet, vad vi ville uppnå och våra syften. Inför juledigheten fick föräldrarna också en uppgift: att samla olika kartonger, rör, cd-skivor med mera och ta med till förskolan. De skulle även fotografera och skriva om ett bygge eller en konstruktion som deras barn hade gjort hemma och ta med.

I januari kom föräldrarna med insamlat material till vårt bygg- och konstruktionsrum och alla lämnade in foton och beskrivningar på vad barnen byggt hemma.

1.3 Rummet

Vi läste inledningsvis en artikel av Norin-Hultman (2006) som beskriver rummets betydelse för läroprocesser. Vi valde sedan ett rum för barnens byggande, cirka 10 m², som i stort sett var omöblerat och innehöll inget lekmateriel för övrigt. Vårt syfte var att barnen förutsättningslöst och utan förutfattade meningar om rummets användning skulle få börja experimentera och utforska.

Helgen innan vi startade projektet gjorde vi i ordning rummet med saker som hörde till projektet. Vi fyllde rummet med alla kartonger, rör, cd-skivor som föräldrarna hade samlat ihop. Nu hoppades vi att byggmaterialet skulle tilltala barnen och att deras nyfikenhet och lust till ett fritt skapande skulle väckas. Vi ville också att rummet skulle tala till dem.

1.4 Frågeställningar

Hur skulle barnen reagera när de utan instruktioner från oss pedagoger själva fick bestämma vad de ville göra med olika byggmateriel?

Hur skulle de gå till väga?

Skulle det vara tillräckligt intressant för fortsatt experimenterande?

Skulle barnen anta utmaningar att lära mer?

Skulle vi pedagoger lyckas förhålla oss som medforskande pedagoger och ge barnen möjlighet till egna val och eget experimenterande?

Skulle föräldrarna anta vår inbjudan till att vara delaktiga och ha insyn i projektet?

Skulle vi nå våra syften?

2. METOD, STRATEGIER ELLER TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

2.1 Introduktion

Rummet introducerades för några barn i taget, för att de skulle få möjlighet att undersöka och utforska i lugn och ro. Vi hade inte gett dem några instruktioner. De fick själva utforska och experimentera med materialet. Tillsammans med barnen bestämdes att alla kartonger med mera skulle "bo" i det rummet plus i rummet intill.

Allt medan utforskandet och leken i rummet pågick förbrukades kartongerna och vi bytte ut mot klossar i olika storlekar istället. Senare tillsattes bilar och små dockor (som föräldrarna sytt och som föreställer deras barn).

Vi pedagoger observerade, dokumenterade barnens lek och stimulerade till fortsatt lek och utforskande.

2.2 Metod

Vi valde att inleda projektet med kartonger, rör, cd-skivor etcetera som föräldrarna tog med sig hemifrån. Med det materialet ville vi ge barnen mångfald, volym, olika former och storlekar att experimentera med. De fick möjlighet att utforska stor – liten, högt – lågt, under – över, bredd, djup, med mera. Under projektets gång tillförde vi fler och fler byggmateriel, barnen skapade i lera, sand och vatten och de snickrade.

Vårt viktigaste metodval var att barnen skulle få möjlighet att, utifrån sina olika sätt att lära, utveckla sina förmågor, med hjälp av olika material och tekniker. Vi pedagoger bestämde oss för att inte styra utan vara barnens medforskare.

Här följer olika exempel på de konkreta metoder vi valde:

På samlingen pratade vi med barnen och visade på begreppen långt och högt. Barnen fick jämföra hur det ser ut med klossar. Ur boken "Flyg lilla fjäril" (Frister-Lind, 1999), använde vi byggramsan "tornet rasade" där barnen fick använda sig av sin egen kropp och gestalta ett torn som rasade. Det var något de kunde göra om och om igen.

Varje vecka fick några barn var sin dag välja rekvisita till de bygg- och konstruktionsbilder som föräldrarna fotograferat och beskrivit i text. Det blev vårt underlag till de reflektioner som vi hade tillsammans med barnen omkring deras bilder.

Exempel: pojke 3 år, hade flera kort där han bygger en bänk i källaren med sin pappa och han har en egen borr och motorsåg i plast. Tillsammans med en pedagog hämtades en bräda och en borr i förskolans gemensamma snickarrum. På samlingen fick barnet berätta vad han gjorde på bilderna. Sedan visade han konkret hur han gjorde när han snickrade med sin pappa. Kamraterna lyssnade aktivt och ville också prova att borra.

Exempel: flicka 1 år, hade flera bilder som visar hur hon hjälper sin pappa att bygga en säng. Man kan se att hon stoppar skruvar i hålen och målar sängen. Hon hämtade, tillsammans med en pedagog, en bräda med

hål, skruvar, skruvmejsel och en pensel. På samlingen berättade och visade hon hur hon gick till väga för att skruva och måla sin säng.

När det var snö ute byggde vi tillsammans med barnen, snölyktor, snögubbar, med mera. Även här radade vi upp snöbollar i en "lång" rad och ett "högt" torn. Detsamma gjorde vi med sand.

I vattenleken konstruerade vi tillsammans med barnen ett rör och en tratt som vi satte ihop. Barnen höllde vatten i tratten och tittade hur det rann ner i en hink. De fortsatte att byta ut hinken till olika kärl som rymde olika mängd vatten. Vi såg hur barnen kunde samarbeta med att hålla och fylla hinkarna med vatten.

Alla barn hade fått måla varsin stor kloss som vi hade slagit in i vitt papper som de sedan använde i byggleken. Alla barn provade på att fritt skapa med lera.

Som slutuppgift i projektet fick de äldsta barnen, 2-3 år, en uppgift med lera och en uppgift att snickra i förskolans gemensamma snickarrum. Tre barn i taget fick till uppgift att fundera ut vad de skulle vilja konstruera/bygga. Barnen började med att välja de brädor som de ville ha till sitt bygge. De provade verktyg såsom såg, fil, hammare, spik. De hade också tillgång till lim och träpärlor. När byggkonstruktionen var klar fick de välja vilken färg/färger de ville måla med.

2.3 Dokumentation

Under tiden projektet pågick fotograferade och filmade vi barnen på samlingarna och i olika bygg- och konstruktionstillfällen samt antecknade vad som sades och gjordes.

Under samlingen fotograferade vi det barnet visade för sina kamrater, hur de hade gjort hemma när de byggde och konstruerade och till detta skrev vi en text. Vi hade som mål att de bilder som föräldrarna gjort och de vi hade tagit under samlingen kom upp på väggen samma dag. Alla bilder sattes upp i barnens höjd för att de skulle bli bekräftade och kunna reflektera själva, tillsammans med kamrater och pedagoger över vad de gjorde på bilderna.

Varje vecka satte vi upp bilder på barnen när de byggde och konstruerade med kartonger, klossar pärlor med mera vid olika tillfällen. Vi såg till att alla barn var med på någon bild. Bilderna fick sedan sitta uppe hela tiden som projektet pågick. Detta för att föräldrar och pedagoger skulle kunna reflektera och sätta ord på vad barnen gjorde och vad de hade lärt sig.

Vi skrev ut bilder på olika byggmoment som barnen gjort i A4-format och plastade in. Bilderna sattes upp i rummen där klossar och kartonger fanns för att barnen skulle bli inspirerade av varandras arbeten. Vi pedagoger tittade på bilderna tillsammans med barnen, vi lyssnade, samtalade och reflekterade med dem om sitt lärande och gav dem nya utmaningar för att gå vidare i sin utveckling.

Vid projektets slut samlades det mesta av dokumentationen i barnens portfoliopärmar.

3. HUVUDEL

3.1 Beskrivning i relation till syften och frågor

Ett bra verktyg var att använda digitalkamera och att kunna skriva ut bilderna omgående för att hålla kvar barnens minnen och att kunna reflektera tillsammans med dem på en gång.

Vi filmade barnen för att de skulle få se sig själva, allt vad de kunde och för att föräldrarna skulle få en större inblick i vår dagliga verksamhet. Som pedagoger fick vi med filmerna möjlighet att titta flera gånger och återigen observera och reflektera över barnens lärande.

Eftersom barnen inte fick några instruktioner om vad de skulle göra i det iordningställda rummet med alla kartonger med mera var vi pedagoger väldigt nyfikna på hur de skulle gå tillväga för att utforska rummet.

Det första några av barnen gjorde var att ta en kartong och trumma på den. De hade varit med på vårt förra projekt då rummet var fyllt av olika musikinstrument. Barnen var då cirka 1 år. Vi reflekterade över att i deras minnen fanns kvar det som hade funnits i rummet då och vad det hade använts till i det tidigare projektet.

Barnen undersökte alla kartonger genom att öppna dem för att se vad som fanns inuti. Under några veckor var de flesta av barnen i ett klotterstadium – kastade ut alla kartonger om och om igen. Efter ytterligare en tid började några av barnen experimentera, bygga på höjden, rada upp kartonger, stoppa saker i rören och ligga i de stora lådorna.

Efter allt undersökande av kartongerna och rören började barnen att härma och bygga tillsammans.

Exempel: en flicka, 2 år, stoppar en bil i ett rör och ser den åka igenom, flicka, 1 år, iakttar en stund vad kamraten gör, går sedan och hämtar ett annat rör plus en bil och gör på samma sätt. De båda barnen får ögonkontakt med varandra – de skrattar och gör om och om igen. Ett möte hade uppstått i samförstånd och i glädje över vad de kunde.

De äldre barnen började tycka det var roligare att försöka att komma på hur högt man kunde bygga utan att det rasade. Att bygga högt skapade tillfällen till olika problemlösningar.

Exempel två barn, knappt tre år gamla, bygger med klossar på ett bord, de bygger ett högt torn. Till slut når de inte upp med att lägga fler klossar, men de vill bygga högre. De ber pedagogen om hjälp, men hon bollar över med frågan: hur ska du göra då?

Ena barnet ställer sig på tå men han når inte upp. Han funderar en stund innan han kommer på att man kan använda en stege. Det andra barnet har funderat ut att man kan hänga upp ett rep för att hissa upp sig. Tillsammans med pedagogen konstaterar barnen att det varken fanns stege eller rep. Inget av barnen kommer på något mer. Pedagogen ställer frågan: om man tar fram en stol och står på, når du då?

Genast hämtar båda barnen var sin stol, de är glada och konstaterar att de kan fortsätta att bygga sitt torn ändå högre.

Dagen efter fick vi se samma barn använda sig av kunskapen de tidigare erövrat. De hämtade en stol för att nå upp till en låda som stod på en hylla högre upp.

De stora kartongerna undersökte barnen med sina egna kroppar. Får hela "jag" plats? Hur många får plats i lådan? En pojke upptäckte att olika rör har olika diameter, han kan stoppa ett rör i ett annat. Han blev inspirerad av att prova många olika rör innan han är nöjd.

Några barn lägger klossar i en lång rad, går sedan balansgång på dessa. De äldre barnen började förstå och kunde med hjälp av tråklossar på uppmaning bygga högt och långt.

Barnen blev mer initiativrika under projektets gång. Klossar blev till skidor och bandyklubb, lådor blev till båtar, tåg och bilar.

De blev också intresserade av att bygga "hus" till små plastdjur i sandlådan. Matematik fick vi hela tiden in på ett naturligt sätt genom att räkna klossar, snöbollar och få in begreppen högt, långt, framför, bakom, över, under med mera.

När barnen fick ett antal kuber i lera och i uppgift att bygga ett hus till ett djur, så reagerade barnen olika på uppgiften, men alla började på olika sätt försöka konstruera ett hus. Alla gjorde uppgiften efter egen förmåga och de var stolta över sitt resultat.

När barnen, som fått uppgiften att snickra, kom till snickarrummet hade de bestämt vad de ville bygga. Under byggandet upptäckte flera av barnen att produkten inte blev vad de hade tänkt sig utan något helt annat. De blev inte besvikna utan de var ändå lika glada och stolta över sitt alldeles egna byggprojekt.

Exempel en flicka vill göra en helikopter som något annat barn också hade bestämt sig för att göra. Efter hand som hon håller på att arbeta blir hon förvånad och säger, – "det blev en gungbräda". Sedan berättar hon att – "det fanns gungbrädor i Egypten". Hon hade varit där med sina föräldrar på semester under julen. Det blev en diskussion om vad en gungbräda är för något och hon visade med sin byggkonstruktion hur man gör när man gungar. Flickan var mycket nöjd och inte alls besviken att det blev en gungbräda istället för en helikopter.

Exempel en pojke vill bygga en bil. Han berättar medan han arbetar "man hamrar och spikar, sen skruvar man med en..., då helt plötsligt tittar han på sin bil och bestämmer att det är en helikopter. Han upptäcker också att när man slipar och filar blir det "sånt här grus" (det var sågspån). Han kopplar också ihop en sång "Jag hamrar och spikar" (Gren- Nilsson, 2004) som vi skulle sjunga under tiden vi arbetade. Han var mycket nöjd med sitt resultat.

När allt var klart bar barnen sitt egenhändigt byggda projekt från snickarrummet till sin avdelning i förskolan. På vägen dit möttes de av intresse och frågor från de äldre barnen på andra avdelningar: "Vad har du gjort?" "Vad fint!" Vi såg hur barnen växte och hur stolta de var att bli så bekräftade inte bara av oss pedagoger utan av andra barn!

Det var också roligt att se att de funderade innan de bestämde vilken färg de skulle måla sitt projektbygge

med. På utställningen var barnens projekt med plus bild med text om vad som hände under byggets gång.

Det vi har sett är att många barn har fortsatt att göra olika byggkonstruktioner, mer avancerade än när vi började projektet, och flera barn har börjat bygga rum. Barnen blev också väldigt initiativrika under projektets gång.

Vi noterade att alla föräldrar tog på största allvar att samla in kartonger, rör, med mera samt att fotografera och skriva något om vad deras barn byggt/konstruerat hemma. De intresserade sig för projektet och kom bland annat in för att se på de bilder som de hade bidragit med och de bilder som vi pedagoger tagit. Varje vecka såg vi föräldrar sitta med sina barn framför fotografierna som vi satt upp för att samtala och reflektera över vad som hände på bilderna.

4. RESULTAT

De syften med Bygg- och konstruktionsprojektet som vi formulerade inför starten tycker vi att vi nådde fullt ut och mer därtill. Vi såg dagligen att barnen vidareutvecklade sitt lärande, att de samspelade med varandra och att de gjorde sina egna val. Föräldrarna var delaktiga och följde projektet med stort intresse och vi pedagoger lärde oss mycket med det medforskande arbetssättet. Vi tyckte att det blev många roliga och intressanta diskussioner i arbetslaget och med föräldrar och vi kände att de också tyckte att det hade varit ett givande projekt.

De frågetecken vi hade inledningsvis rätades ut under resans gång och vid vår avslutning med drop-in för barnens familjer visste vi att projektet blivit väldigt lyckat.

I våra observationer under projektet kunde vi notera en rad "vinster" som projektet bidragit med. Här följer ett axplock.

Barn

- härmade varandra och nådde samförstånd
- reflekterade över olika problemlösningar
- utvecklade sitt lärande genom att använda sin kropp och sina sinnen med hjälp av olika verktyg och material
- experimenterade med hjälp av sin motorik, med språket, med matematiska begrepp och med socialt beteende
- bekräftade varandra genom att lyssna på kamraterna och att de bl.a ville prova varandras byggen
- utvecklade sin fantasi
- lärde sig ta instruktioner av oss pedagoger
- visade hänsyn och respekterade varandras byggen och de lärde sig att inte förstöra eller riva det någon annan byggt
- tolkade sina egna bilder utifrån sitt lärande
- var glada över att se sig själva på bild. De blev medvetna att vi tog kort, ville se bilden på en gång – att vi som pedagoger bekräftade dem. De var också mycket nöga att få se sina kamraters bilder

Föräldrar

- blev intresserade, tog sig tid, var delaktiga i projektet

Pedagoger

- ställde frågor istället för att ge färdiga svar
- observerade mer, lyssnade ännu mer aktivt och reflekterade oftare över barnens tänkande

5. DISKUSSION

Det finns alltid saker som kunde ha gjorts på andra sätt, så är det även med vårt projekt. Vi hade syften vi ville uppnå med projektet i vårt arbetslag och vi gjorde metodval utifrån våra kunskaper och erfarenheter. Vår barngrupp hade sina förutsättningar och föräldrarna sina. Allt detta formade vårt projekt till vad det blev hos oss. I någon annan förskola, med sina förutsättningar, kunde ett liknande projekt ha fått en annan utformning.

Vi tar med oss våra erfarenheter in i barnens vardag som den ser ut idag, med eller utan projekt, vilket betyder att det vi och barnen lärt finns kvar och vidareutvecklas i barnens tankar och i vårt förhållnings-sätt till dem. När det blir dags för ett nytt projekt har vi lärt många olika saker som vi har nytta av.

Mycket har vi lärt oss under resans gång, tack vare att vi kontinuerligt observerade barnen och utvärderade tillsammans i arbetslaget. Vi ställde oss frågor som: vad är bra, mindre bra, behöver vi göra någon förändring/förbättring, ska vi plocka bort något, ska vi tillföra något nytt och vilka önskemål har barnen.

Att vi skrev ner våra syften och gjorde en projektplan inledningsvis var till ovärderlig hjälp i det fortsatta arbetet.

Det är inte alltid lätt att vara flexibel i en småbarns-avdelning som innehåller så mycket av dagliga rutiner och som kräver att vi ser alla barnens behov från morgon till kväll. Inom projektet behövde vi verkligen vara flexibla om vi skulle nå syftet att göra barnen delaktiga och se till deras olika behov av utveckling. Vi pedagoger kallade oss medforskande, vilket var en hjälp i att stanna upp, lyssna, iakttä, ställa frågor och reflektera. Vi hade en ambition av att ta det lugnt, inte stressa och istället nyfiket tänka "vi får se vad det blir".

Genom att ha realistiska mål från början, ett lagom omfångsrikt innehåll, bestämma start – slutpunkt med mera tycker vi att vi strukturerade projektet på ett bra sätt, vi kunde vara flexibla och vi tog till vara på möjligheten att bli insatta i barnens tankar och funderingar.

Ett projekt ska göras med och för barnen menar vi. Det är deras vardag som ska fyllas med det som är meningsfullt, det är deras rättighet till utveckling och lärande och det är de som på många olika sätt bäst kan tala om för oss vad de behöver. Vår pedagogiska uppgift i projektet var att gå sida vid sida med dem och stödja den kompetens de redan erövrat i att utforska omvärlden. Vår främsta uppgift var att bekräfta dessa kompetenta 1-3-åringar.

Att starta projekt, med småbarnens intressen som utgångspunkt, är ett sätt att erbjuda barnen miljö och innehåll för den mångfald av upptäckarlusta som finns hos dem.

Vår övertygelse är att så länge barnen tycker det är roligt och lustfyllt i vår verksamhet kommer de att fortsätta att vilja lära och behålla viljan att forska vidare.

6. BILAGOR

6.1 Utdrag från artikel

ur Pedagogiska Pagasinet nr1 /2006 skriven av Elisabeth Norin Hultman, lektor i pedagogik och psykolog vid Lärarhögskolan i Stockholm.

1998 Tema. Tid och rum för lärandet

Det pedagogiska rummet speglar vår syn på barn

/.../

I förslaget till läroplan för förskolan Att erövra omvärlden kommenteras de begynnande förändringar av skolrummet på detta sätt. "Vid förändringar av skolmiljön finns det i dag en tendens att göra om skolorna till 'kontorsskolor' i stället för att låta verkstaden, ateljén eller laboratoriet bli förebilder." Sådana liknelser presenterar olika bilder av hur klassrum kan vara arrangerade, inredda, och utrustade. De ger också omedelbara associationer till att de olika klassrummen erbjuder olika slags verksamheter, olika aktiviteter för lärandet.

Dessa metaforer kopplar alltså ihop lärande med handling – vad gör man när man lär, vad är det för sorts aktivitet? Med detta synsätt blir lärandet en aktivitet som sker ute i rummet, och inte bara inne i huvudet; läroprocesserna är en del av det som finns runt omkring. Miljön utgör då inte bara goda och eller mindre goda betingelser för lärandet – utan bestämmer faktiskt också lärandets innehåll och process.

När vi stiger in i ett rum ställs vi i relation till det; rummets disposition, inredning och tingen i det bestämmer och definierar oss. Med ett språk som är mäktigare än ordet kommunicerar det pedagogiska rummet till barnet vad ett barn är just i detta rum – hur det ska vara, vad det ska göra.

Det är en utmaning att skapa såväl hälsoriktiga pedagogiska rum som rum med omtanke om estetiska värden, men jag tror att det är en ännu större utmaning att skapa skolrum som barnen upplever som användbara: rum som ger redskap för barns utforskande, symbolhantering och meningsskapande; rum som inte får "idéer att falla platt till marken" som Birgitta Knutsdotter Olofsson uttryckte det, utan som i stället kommunicerar att här finns mycket att ta reda på, och som barnen förknippar med meningsfullt handlande. Det är fromma förhoppningar att det ska gå att utveckla och förändra verksamhetsmiljön. Vill vi ha aktiva barn, måste vi ha aktiva miljöer.

Ett begrepp som jag nu ofta hör kopplas till utveckling av de pedagogiska rummen är flexibilitet. Det ska gå att förändra alltefter barngruppens sammansätt-

ning och behov. Det finns dock en risk att denna flexibilitet i huvudsak kommer att handla om att flytta runt den inredning och det begränsande material som hör till vårt traditionella mönster. Bord och bänkar kan ställas två och två, eller i grupp, eller längs väggarna, eller längst ner i klassrummet. Detta ger bara en illusion av en förändrad verksamhetsmiljö. Som handlingsrum har rummet bara marginellt förändrats. För barnen kommer det fortfarande att förbli ett klassrum som inte förbinds med meningsfulla handlingar eller med mycket att ta reda på och utforska.

Det jag här har velat betona är att organisationen av tid och rum för lärandet inte bara är ramfaktorer, utan också i sig är pedagogik – är en läroplan – och att det sätt barnen får möjlighet att lära på – det sammanhang i vilka lärandet sker – är en del av det de lär. Innehåll och metod bildar en integrerad enhet, där målen för kunskapsinnehållet ligger inbäddade i undervisningsprocessen.

/.../

6.2 Föräldrars kommentarer till projektet

– Det var jätteroligt att se projektet ta form och att se barnen agera i projektet

– Det var positivt att vi föräldrar var delaktiga

– Jag fick väldigt bra kontakt med mitt barn eftersom han gillade att bygga och prata om det (byggde och konstruerade hemma)

– Det var roligt att barnen fick egna kreativa tankar och använde sin fantasi, det kändes utvecklande att utifrån samma förutsättningar blev resultatet olika

– Häftigt att se stoltheten och att de blev medvetna om vad de byggt

– Det var mycket intressant att se hur ni pedagoger tar tillvara barnens eget kunnande och intresse inom ett speciellt område

– Bra att genom dokumentationen få se hur ni fångade upp bygg och konstruktion genom barnets hela dag

– Eftersom hela hallen fylldes av fotografier och texter från dagarna i projektet var det lätt för oss föräldrar att se och följa barnen utveckling

6.3 Bilder från Bygg- och konstruktionsprojektet, våren -08

Föräldrarna har gett skriftligt godkännande till att deras barn får vara med på bild.

7. REFERENSLISTA

Frister-Lind, H. (1999). *Flyg lilla fjäril*. Mölndal: Förlaget Lutfisken AB

Gren, K och Nilsson, B. (2004). *Elefantboken*. Mölndal: Förlaget Lutfisken AB

Norin-Hultman, E. (2006). Tid och rum för lärande. Det pedagogiska rummet speglar vår syn på barn. Utdrag från artikel ur pedagogiska magasin nr 1/2006. ([www. Pedagogiska magasinet](http://www.PedagogiskaMagasinet.se) 2008 08 22)

Mylesand, M. (2007). *Bygg och konstruktion i förskolan*. Malmö: Läraryrskommittens förlag

Skolverket (2006). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm

